

**Fertő-Hanság
Nemzeti Park**

**SZIKI
ŐSZIRÓZSA
TANÖSVÉNY**

KÓCSAGVÁRI FÜZETEK

Kedves Olvasó!

A Sziki Őszirozsa Tanösvény című foglalkoztató füzetünket ajánljuk minden kedves látogatónk számára. A látnivalók és a terepen szerzett élmények segítik a füzetben található feladatok megoldását.

Tanösvényünk Fertőújlak (egykori Mekszikópuszta) település határában, a nemzeti park fokozottan védett területei mentén húzódik. Két kiindulási pontja közül az egyik a Hansági-főcsatorna és a fertőújlaki közút találkozásánál, a parkolóban elhelyezett táblánál (1. tábla) található; a másik pedig a Csapody István Természetiskola és Látogatóközpont előtti indítótáblánál (10. tábla).

A foglalkoztató füzet egyes feladatai, fejtörői azokra a szövegekre épülnek, amelyekkel túrája során, az egyes táblákon találkozhat.

Hogy megnehezítsük a feladatok kitöltőjének munkáját, olyan, a témához kapcsolódó feladványok is helyet kaptak füzetünkben, amihez nem elég a táblákon elhelyezett anyagok ismerete, sokkal inkább arra épülnek, amit a túra során saját maga megfigyelhet, megtapasztalhat.

Szikes tó Fertőújlak határában

Amennyiben csak füzetünk jutott el Önhöz, de még nem járt nálunk, bízunk abban, hogy a rövid leírás és a feladványok felkeltik érdeklődését és ellátogatva hozzánk személyesen is megtapasztalja azt az élményt, amit egy kirándulás nyújthat tanösvényünkön.

A tanösvény bemutatása

A Sziki Őszirózsa Tanösvény a Fertő hatalmas nádasának, az egykori mocsárvilág helyén visszamaradt gyepeknek és időszakosan vízzel borított területeknek a gazdag élővilágát, a Fertő-táj természeti sokszínűségét mutatja be, színes ismertető táblák segítségével.

Európa legnyugatibb szikes (sós vizű) tavának déli és keleti partvidékén húzódó pusztai övezettel, a falu szélén, egy kilátó tövében álló tanösvénytábla foglalkozik. A sós víz áztatta talajokon a szikes gyepek növényzetét speciális sótűrő növények alkotják. A legjellemzőbb fajok közé tartozik a sziksófű, a sziki üröm, a sziki útifű és a már nyár derekán is virágzó sziki őszirózsa. Mellettük olyan ritkaságok is előfordulnak, mint az agár- és mocsári kosbor, vagy a szintén orchidea-féle pókbangó.

Külön tábla foglalkozik a gyepek természetvédelmi kezelésében fontos szerepet játszó régi magyar háziállatokkal: a magyar szürke szarvasmarhával, a bivallyal és a rackajuhval.

A száraz gyepeket földalatti járataival behálózó ürgének és a védelmét szolgáló munkának a természetvédelmi vonatkozásairól is egy önálló tábla tájékoztat.

Gémeskút és pásztorkunyhó az Ürgés-dombon

A védett területek legmozgalmasabb látványosságát képezi a szikes tavak madárvilága. A vonuló madarak "tranzitállomásaként" nyilvántartott Fertő, ill. a tó mentén fekvő sekély tavak fészkelő és vendég madarai közül nagy számban fordul elő itt a nagy kócsag, a szürke gém, a nyári lúd, az üstökös réce, a nagy póling, a gulipán és még sok más gázló és parti madárfaj. A madarak mennyisége és a fajok változatossága miatt a tanösvény mentén álló kilátótornyoknak különösen nagy hasznát veheti a túrázó.

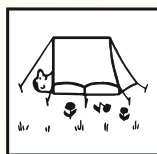
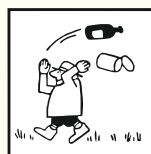
A Fertő több ezer hektárnyi nádas mocsarának relytjejes lakóiról is információt találhat a tanösvénytáblákon csakúgy, mint a nyílt vizek és csatornák halairól.

A tanösvényt végigjárva további érdekes leírásokat, információkat olvashat még többek között a Fertő gerinctelen állatvilágáról, kétéltűiről.

A tanösvény hossza 4 km. Az útvonal mentén összesen 10 db. tájékoztató tábla és további ismertető táblák adnak hasznos információt szövegek és színes képek formájában.

Mivel a tanösvény nyomvonala a fokozottan védett terület határán húzódik, ezért kérjük, hogy a kijelölt útról ne térjen le, tartsa be a védett területekre és általában a természetjárásra vonatkozó szabályokat!

Élményekben gazdag túrázást kívánunk!

A tanösvény térképe füzetünk 32. oldalán tekinthető meg.

A feladatok megfejtései megtalálhatók a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság honlapján, a www.ferto-hansag.hu vagy a <http://fhnp.nemzetipark.gov.hu> címen.

Szikések

A településtől északra, a kertek mögött egy mélyebben fekvő, gyakran víz alatt álló mocsaras terület található.

A neve: Cikes

Mire utal vajon ez az elnevezés?

.....

.....

Ha a területet megvizsgáljuk, egyes helyeken fehér szinezetű, növényzettől mentes foltokat láthatunk. Milyen jelenségre utal itt a talaj fehér, csillogó porszerű anyaggal borított felszíne?

.....

Mi okozza a jelenséget?

.....

.....

Mi a hétköznapi neve annak a sónak, ami ezt a jelenséget kiváltja?

.....

Ez a bizonyos só a talajvízben és a Fertő vizében is jelen van. Van-e különbség ennek köszönhetően a Fertő és a Balaton vize között?

.....

Magyarország mely tájain találkozhatunk hasonló területekkel?

.....

A Fertő-tájtól nyugatra találhatunk-e hasonló tulajdonsággal bíró tájakat?

.....

Ezek a sóban gazdag talajokon csak azok a növények képesek megélni, amelyek alkalmazkodni tudtak ehhez a speciális adottságú környezethez.

A növényeknek ezt a csoportját az ún. sótűrő fajok alkotják.

Az alábbi fajok közül melyik növény tartozik az említett csoportba? Húzd alá a sótűrő növények neveit!

fekete üröm

szikis őszirózsa

szikis szittyó

lándzsás útifű

szarvaskerep

szikisófű

Több szikis növényfajnak ismeretes „közönséges” változata(i) is. Próbáljuk megkeresni a rokonokat!

A neveket az alsó sorban lévőkkel kiegészítve, megkapod a keresett fajneveket. Írd a megfelelő sorszámot a pontozott vonalra!

fekete-,   fehér-,   szikis   .....

réti-,   szikis   .....

bársony-,   szarvas-,   szikis   .....

lándzsás-,   nagy-,   kis-,   szikis   .....

útszéli-,   szikis   .....

1. kerep

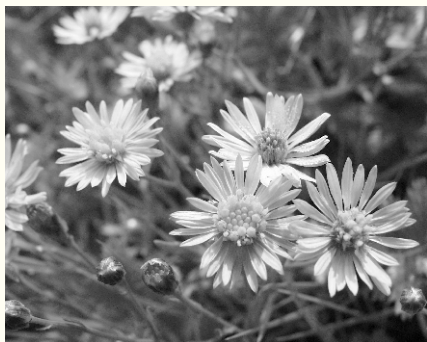
2. útifű

3. üröm

4. zsásza

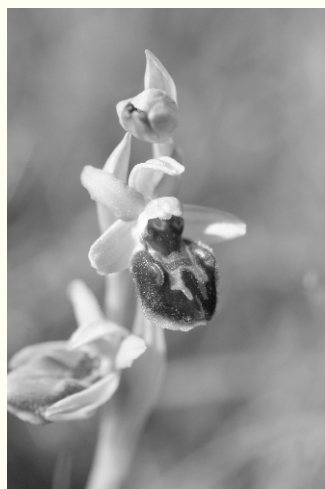
5. őszirózsa

A szikes területeken előforduló növények képeit láthatod a következő feladatban. Írd a megfelelő helyre a képen látható faj nevét!

_____

_____

_____

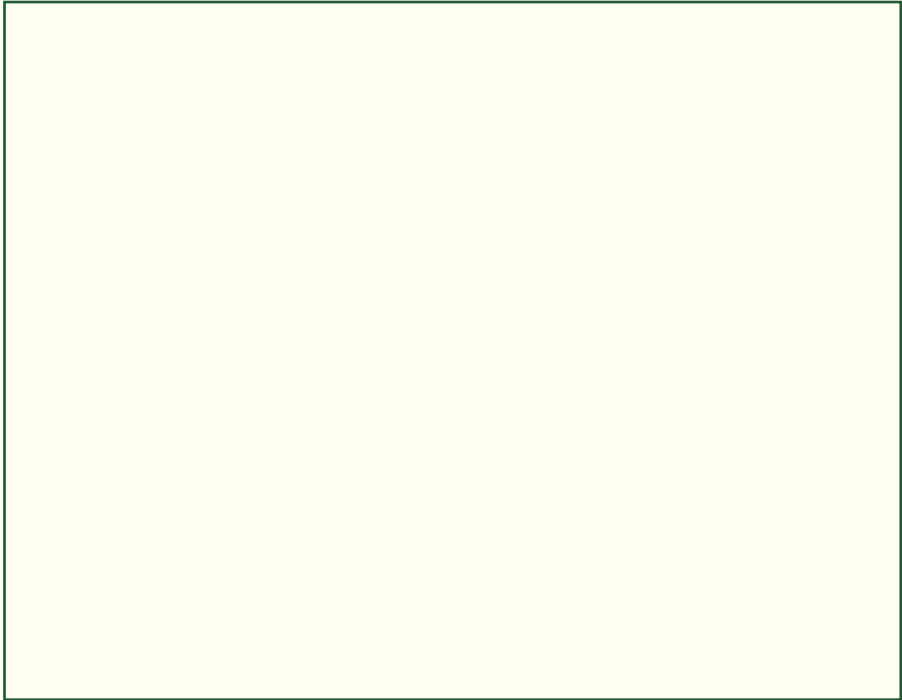
_____

Válassz ki és rajzolj le egy általad érdekesnek talált szikes területet. Legjobb, ha egy kopárabb, sóval borított foltot és annak környezetét próbálsz meg felülnézetből lerajzolni. Ha elkészültél, a rajzon számokkal jelöld az általad felismert sziki növények helyét, majd a rajz alatt írd le a neveket!

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

Írd le az egyik megfigyelt növény jellemzőit!

_____

_____

Mit tudunk az ürgéről?

A külső szemlélő számára talán a legmókásabb állat, amivel Fertő parti barangolása során találkozunk. Legkönnyebben az Ürgés-dombon figyelhető meg, ahol egy kisebb állomány él már több évtizede.

Dönts el, hogy az állítások igazak vagy hamisak!
igaz (i) / hamis (h)

Az ürge emlős állat, kicsinyeit a föld alatti üregekben hozza világra.

Rengeteg egeret és patkányt pusztít el élete során, ezért lett védett.

Az alacsony növényzettel borított területeket szereti, mert csak az ilyen helyeken érzi magát biztonságban.

A nedvességet nem szereti, mert ha bundája átázik, akkor könnyen megfázhat és elpusztulhat.

A kerecsen sólyom, mivel az ürge a fő tápláléka, még a föld alól is kikaparja.

Az ürge hazánkban a nem védett állatokfajok közé tartozik.

Mi az amit a következők közül nem fogyaszt az ürge?

Jelöld x-szel a megfelelő karikát!

zöld levelibéka

mezei pocok

gabonamagvak

mezei pacsirta

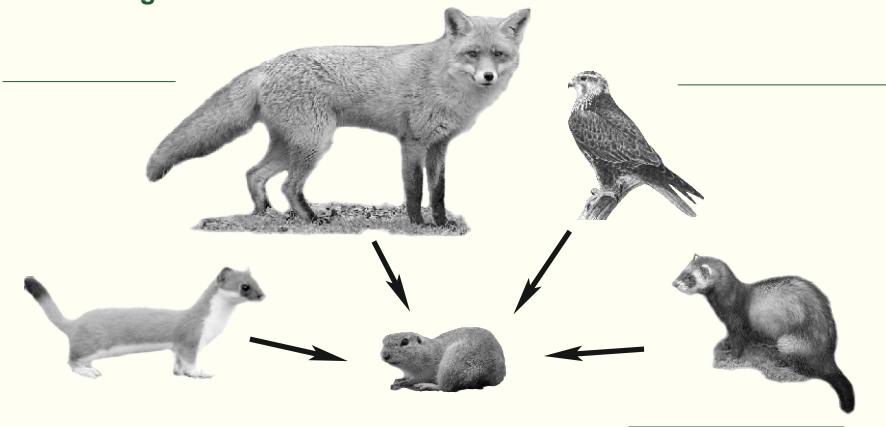
fűmagvak

Védelem a föld alatt és a föld felszínén

Az ürgének mind a föld alatt, mind pedig a felszínen számítani kell a ragadozók támadására. A következő kép egy föld alatti járatrendszer metszetét mutatja. A kép alapján mit gondolsz, mi a szerepe a több kijáratnak?

A képen az ürgével táplálkozó ragadozók láthatók. Nevezd meg őket!

Régi magyar háziállatok

A szikes gyepék megőrzésében a nemzeti park régi magyar háziállatokból álló gulyái és nyájai a 90-es évek óta jelentős szerepet játszanak. A legeltetéssel a területek természetes állapotát igyekszünk úgy megőrizni, hogy eközben sok más növény és állatfaj fennmaradását is sikerül ezáltal biztosítani.

A következőkben különböző háziállatok őrzésével kapcsolatos foglalkozásnevet sorolunk fel és kíváncsiak lennénk arra, hogy a felsorolt foglalkozások mely állatcsoportok felügyeletével, őrzésével kapcsolatosak?

Csikós _____

Gulyás _____

Juhász _____

Kondás _____

A nemzeti park területén három régi magyar háziállattal is találkozhattok. Neveiknek darabjaiból, ha ügyesen összerakjátok, kiderül melyik ez a három fajta. Ha sikerült, járjatok utána, hogy mióta élnek a Kárpát-medencében?

-zi	szürke	bi-	-juh
magyar	-valy	rac-	-ha
-ka-	há-	szarvas-	-mar-

Név

_____
_____
_____

Évszázad

_____
_____
_____

Most, hogy ismerjük a szikes gyepeken legelő állatokat, nézzük meg, mi mindent tudunk róluk!

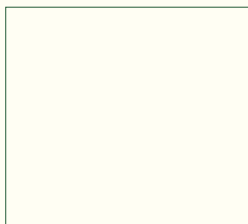
Töltsd ki a táblázat hiányzó részeit!

	Az állatok legelőn tartott csoportja	Hím elnevezése	Nőstény elnevezése	Kicsinyük
szarvasmarha				
bivaly				
juh				

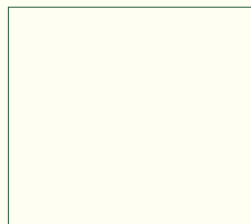
Mindhárom háziállat jellegzetes formájú szarvat visel. Rajzold le az általad megfigyelt állatok szarvait!

házi bivaly

magyar szürkemarha

rackajuh

Járv utána, miként hasznosította/hasznosítja az ember ezeket az állatokat!

házi bivaly

magyar szürkemarha

rackajuh

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

Nevezd meg a képen látható állatokat és írd le néhány jellemző tulajdonságukat!

Név: _____

Tulajdonságok:

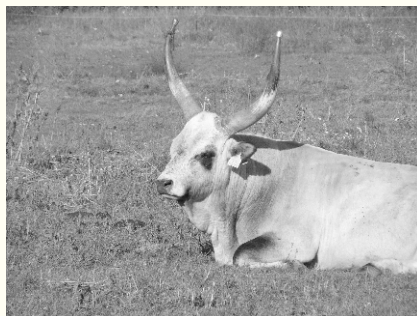
.....
.....
.....
.....
.....

Név: _____

Tulajdonságok:

.....
.....
.....
.....
.....

Név: _____

Tulajdonságok:

.....
.....
.....
.....
.....

Döntsd el az állításról, hogy igaz (i) vagy hamis (h)!

A magyar szürke szarvasmarha borja születéskor
vöröses-barna színű.

A marhakereskedőket tőzséreknek hívták.

A szarvasmarháknak az istállóban tartott csoportja
a gulya.

A magyar szürke szarvasmarha a honfoglaláskor
került a Kárpát-medencébe.

A magyar szürke szarvasmarhát a középkorban lábon
hajtották a külföldi piacokra.

A házi bivaly délkelet ázsiai eredetű háziállat.

A rackajuhoknál csak a kosok viselnek szarvat.

A rackajuh gyapja jobb minőségű, mint a merinóé.

A rackajuh szarva dugóhúzóyszerűen csavarodott.

A nyájakat régen a komondorokkal terelték.

A Fertő tó

A Fertő Közép-Európa harmadik legnagyobb tava, az eurázsiai sztyepp-tó-sorozat legnyugatibb tagja. A szomszédságában fekvő Hanság sorsát (lecsapolás) elkerülte, így hazánk legnagyobb szikes tavaként a nemzeti parki oltalmat élvező tó és partvidéke nemzetközileg is elismert védett terület (Bioszféra Rezervátum, Ramsari Terület).

Nézzük meg, mit érdemes tudni erről a vidékről!

Mikor keletkezett a Fertő?

- a**, 2 millió év   **b**, kb. 20 ezer éve   **c**, kb. 800 éve

Milyen eredetű a tó neve?

- a**, szláv   **b**, ugor   **c**, kelta

Mekkora a tó átlagos mélysége?

- a**, 1 m   **b**, 0,4 m   **c**, 2,5 m

Melyik két ország területén fekszik a Fertő?

- a**, Magyarország Szlovénia   **b**, Magyarország Szlovákia   **c**, Magyarország Ausztria

Mi borítja a tó felszínének nagy részét?

- a**, nádas   **b**, hínármező   **c**, iszapzátonyok

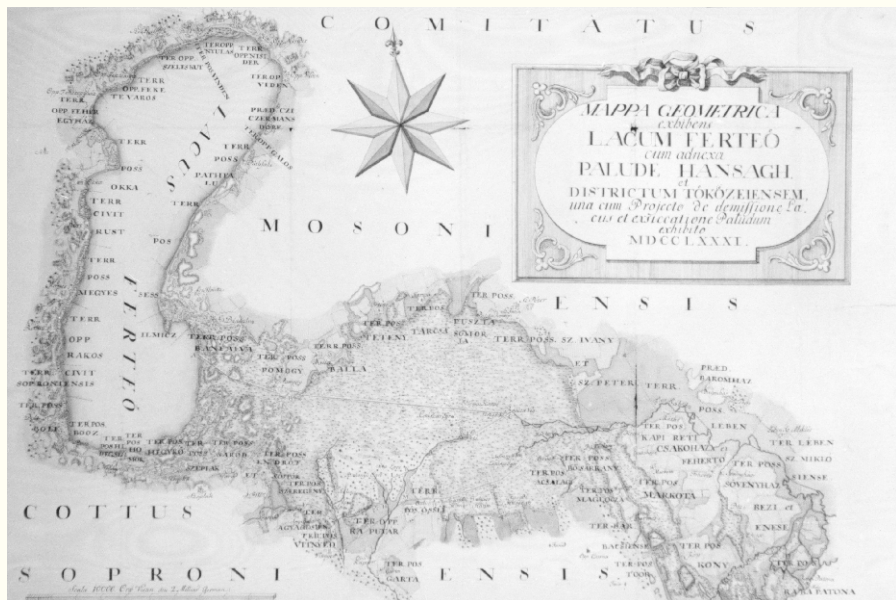
Hogyan hívják a Fertő egyetlen szabályozó csatornáját?

- a**, Sió-csatorna   **b**, Rábca   **c**, Hansági-főcsatorna

Ezen a XVIII. századból származó térképen a fertői és hansági vizek még összefüggő területként láthatóak.

Egy vonallal jelöld a két terület (Fertő, Hanság) határát!

A Fertő évszázadokon át biztosította a környékbeli falvak megélhetését a halászat révén. Napjainkban is gazdag halállományának néhány képviselőjét ismerheted meg, ha kiegészíted a hiányos neveket.

__ét__ csí__,   c__m__ó__,   sü__l____,

__s__ka,   nyu__ga__on____,

pi__os__zemű k__le,   __é__érke__eg

A nádas élővilága

A Fertő felszínének több mint felét nádas borítja. A nád mellett olyan mocsári növények is megtalálhatók itt, mint a széles- és keskenylevelű gyékény, különböző sásfajok vagy a ritka tenger-melléki káka.

A parttól néhol 5-6 km-re is benyúló mocsári növényzet fajgazdag élőhely, számos állatfaj otthona. Biológiai jelentősége mellett, mint gazdasági nyersanyag is kiemelkedő értéket képvisel.

A következő képen egy nád látható. Nevezd meg a növény részeit!

Jellemezd a növényt:

gyökere: _____

szára: _____

levele: _____

virágzata: _____

A nádas fészkelő-, táplálkozó- és búvóhelye is több vízimadár fajnak. Köztük több gázlómadár, nádi énekesmadár, vadréce, vöcsök, szárcsa és vadlúd is a nádas védelmét élvezzi fészekrakás idején.

A következő fajok között szerepelnek olyan madarak is amelyek nem a nádasban fészkelnek. Keresd meg a „kakukktójást” a felsorolt madarak között:

- 1.,   a. fülemüle   b. foltos nádiposzáta   c. nádi sármány
- 2.,   a. nagy kócsag   b. egerészölyv   c. barkóscinege
- 3.,   a. barna rétihéja   b. nyári lúd   c. zöldike
- 4.,   a. függőcinege   b. széncinege   c. nádirigó

1.,   2.,   3.,   4.,

--	--	--	--

A következő madárfajok neve után írd oda, hogy milyen anyagból készíti a fészket!

függőcinege: _____

nádirigó: _____

nagy kócsag: _____

nyári lúd: _____

A terület rovarfajokban is rendkívül gazdag. Félített ritkaságnak számít köztük is a lápi szitakötő. A szitakötőkkel kapcsolatos a következő két kérdés.

- Hol él a szitakötő lárvája? _____

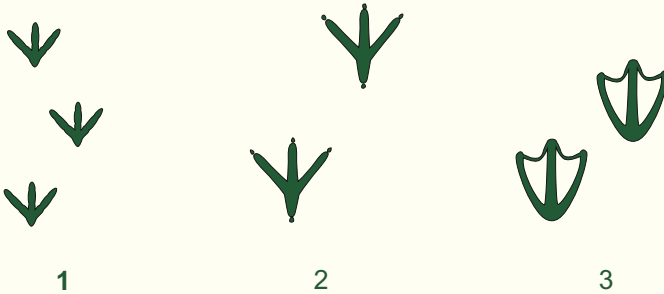
- Milyen életmódot folytat? _____

Szikes tavak madarai

A Fertő partján húzódó szikes gyepek alkotta övezetet Fertőújlak térségében több sekély víző szikes tó tarkítja. A területre jellemző egykori állapotokat rekonstruáló vizes élőhelyek a helyi és vonuló madárvilág igazi paradicsomai.

Lássuk, milyen érdekességek fedezhetők fel e szikes vizeknél!

A vízi madarak között vannak a vízben úszva, illetve gázolva táplálkozó fajok. Ha csak a lábaik lenyomatát látjuk, meg tudjuk-e mondani, hogy melyik csoportba tartoznak?

A három különböző nyom közül a ____ számú nem gázlómadaré.

fehér gólya

nyári lúd

pajzsos cankó

A képen látható madarak közül melyik nem gázlómadár:

_____

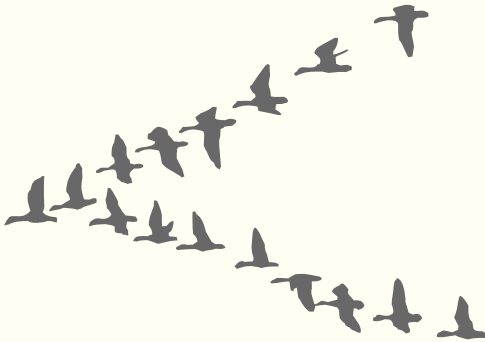
nagy goda

A terület néhány madarának a röpképe látható itt. Vajon melyik árnykép melyik fajhoz tartozik?

Némelyik árnykép több fajra is jellemző lehet!

Hol fészkelnek az alábbi madarak? Kösd össze a megfelelőt!

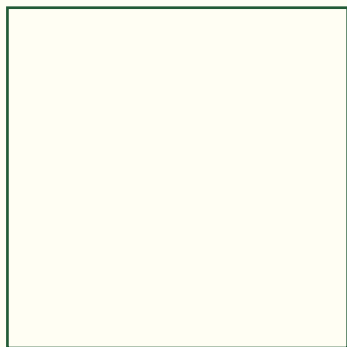
– szürke gém	1. nádasban
– barna rétihéja	2. fán
– dankasirály	3. réten
– rétisas	4. iszapzátonyon
– gulipán	5. mocsári növényzet között
– gólyatöcs	6. a költőszigeteken
– réti fülesbagoly	
– nyári lúd	
– nádirigó	

A szikes tavak madarai közülük nem mindegyik fészkel itt, egyesek csak vonuláskor figyelhetők meg. Az alább felsorolt madarak közül dönts el, melyik vonuló (V) és melyik költő (K)!

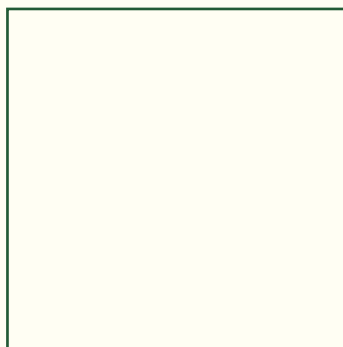
– nagy póling	☐
– bütykös ásólúd	☐
– kanalasgém	☐
– nyári lúd	☐
– nagy póling	☐
– üstökösréce	☐
– barna rétihéja	☐
– nagy goda	☐
– réti cankó	☐
– nagy kócsag	☐

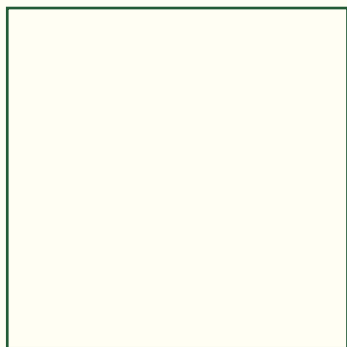
A szikes tavak madarai között egészen érdekes csőrformájú fajokat is megfigyelhetünk a tavak környékén. A csőrforma elsődlegesen az adott faj táplálkozási szokásairól árulkodik. Rajzold le a az alábbi madarak csőrét!

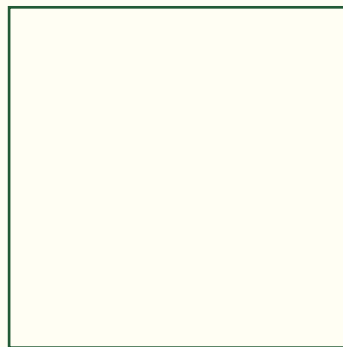
nagy póling

kanalaszgém

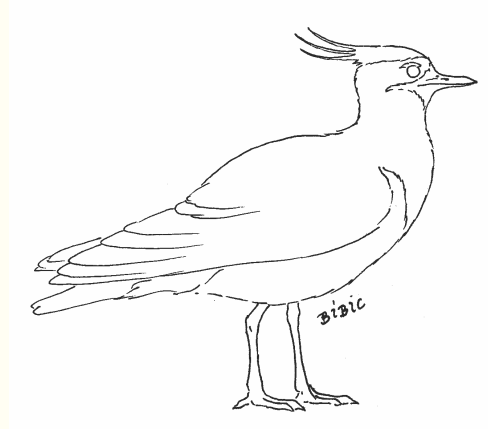
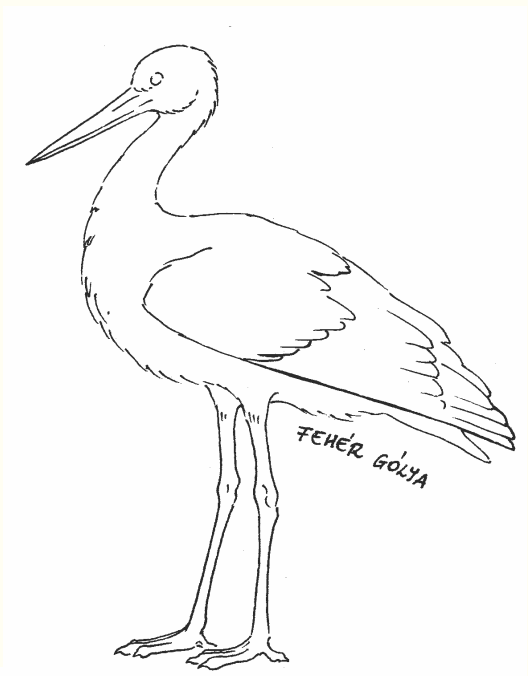
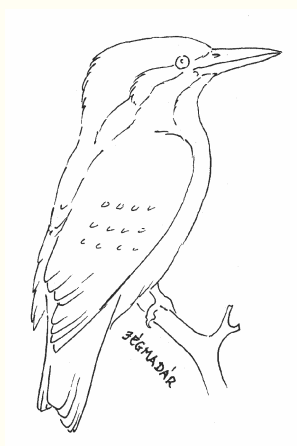

gulipán

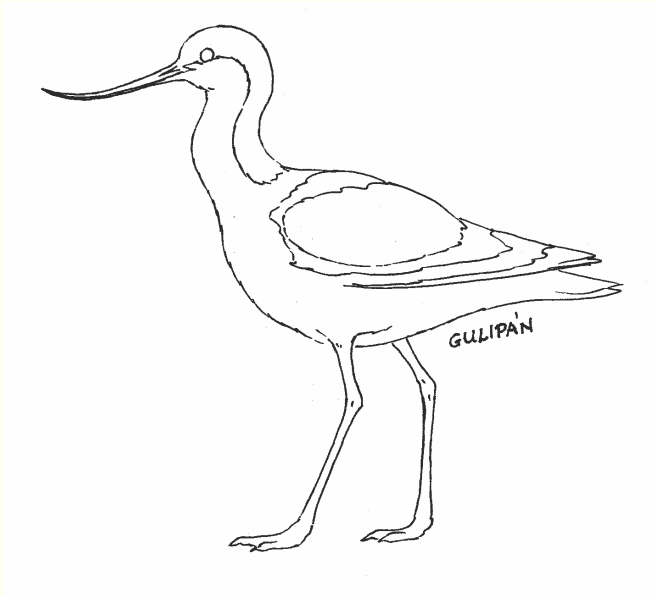
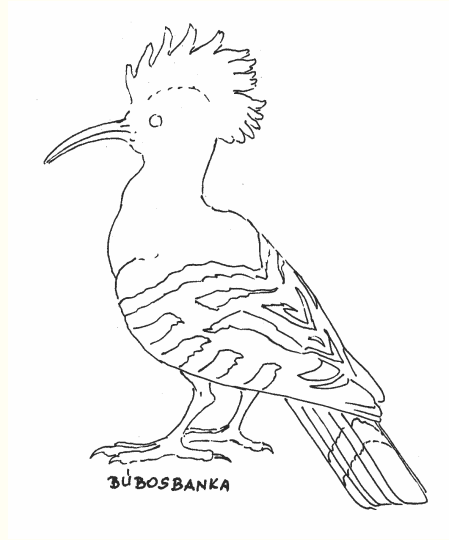
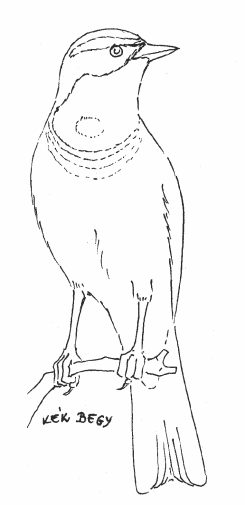

nyári lúd

Figyeld meg a természetben a következő madarakat és próbáld meg a valóságnak megfelelően kiszínezni a képeket!
A munkában segítségedre lehetnek a határozókönyvek is.

Kétéltűek és hüllők a Fertő-tájon

A Fertő nádas mocsara és partmenti nedves rétek szolgálnak otthonul a terület kétéltű- és hüllőfaunájának.

A mocsaras terület a sekély, gyorsan melegedő vizeivel a bölcsője millió béka- és gőtelárvának. A partmenti nedves réteken a hüllők közé tartozó elevenszülő gyík és a vízisikló figyelhető meg.

A tavaszi időszakban a korongnyelvű békákhoz tartozó vöröshasú unka hangos “unkogása” jelzi a nász idejét. Kisebb pocsolyákban, árkokban, tavakban előforduló faj a nevét a hasi oldalának vöröses színezetéről kapta. Milyen célt szolgál ez a feltűnő színezet?

A vöröshasú unkának van egy hegyvidéken előforduló rokona. Hogy hívják? _____

A békák között találkozhatunk olyan fajjal is túránk során, amelyik képes felmászni a vízparti fákra, nádszálakra.

Melyik ez a faj? _____

Mi teszi alkalmassá erre a mutatványra: _____

Mit gondolsz, hány ujja van összesen egy békának?

A kétéltűek neve arra utal, hogy bár alkalmazkodtak a szárazföldi életmódhoz, életük egy bizonyos szakasza azonban még mindig elválaszthatatlan a víztől. Több faj csak a szaporodás idejére keresi fel a vizeket, míg más fajok csak a téli időszakban távolodnak el onnan.

Sorolj fel két fajt, amelyek az év nagy részét a vizekben, a vizek környezetében töltik!

Sorolj fel két olyan fajt, amelyik csak a peterakás idejére keresi fel a vizeket!

A szikes legelőinken él egy olyan békafaj, amelyik a forró nyári napokat a föld alatti üregekben tölti. Nemcsak a mások által készített járatokat használja, hanem üregek ásására is képes. Melyik lehet ez a faj?

Nemcsak békák, farkos kétéltűek is élnek ezen a vidéken. Közülük a tarajos és a pettyes gőte gyakoribbak ezen a vidéken.

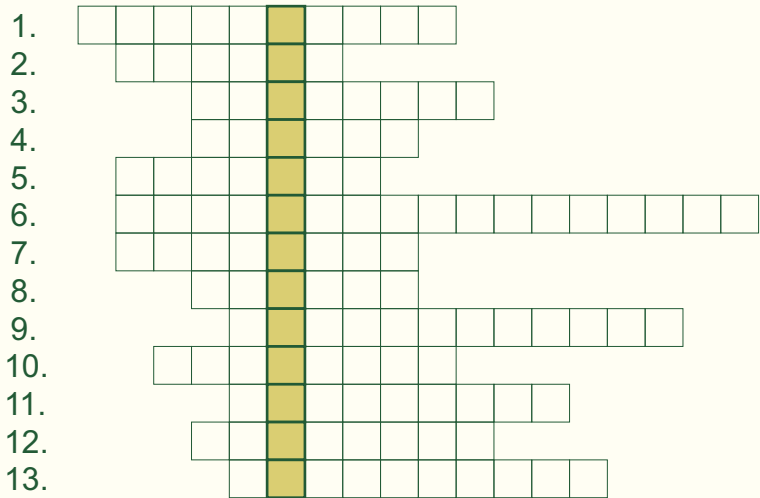
Mivel táplálkoznak a gőté? _____

A kétéltűek életének közegeként fontos vizes területek a legsérülékenyebb élőhelyek közé tartoznak. Sorolj fel legalább négy olyan káros emberi tevékenységet, amelyek károsíthatják ezeket az élőhelyeket!

Rejtvény

A kivastagított sorban a betűket fentről lefelé összeolvasva a Fertő-táj egy védett gerinctelen állatának nevét kapja.

1. Békák számára készült műút alatti átjáró
2. Idővel ez lesz a tavakból
3. Halak légzőszerve
4. A Fertő déli és keleti partjának talajára jellemző
5. A Fertő-táj legnagyobb ragadozómadara
6. A tóra jellemző (a nagy ....)
7. A nádasban költő vadlúdfaj
8. Ilyen növények élnek a Fertő-menti pusztán
9. Kiszáradt szikes tó medrét borító növény
10. Hosszú, V-alakban álló dugóhúzó-szerű szarva van
11. Ilyen vadrecét is láthatunk a Fertőnél
12. A tó egyik védett halfaja
13. A Hansági- .... , a tó egyetlen szabályozó csatornája

Érdekességek

Tudta-e, hogy ...

...közel 100 év után ismét költ rétisas a Fertő-tájon

...a tó partvidéki gyepterületeinek legeltetése következtében néhány éve előkerült egy a területen már kipusztultnak tekintett orchidea, a pókbangó

...egy a szikes tavaknál meggyűrizött réti cankót Mauritániában (Afrika) fogtak vissza

...a Fertő keleti oldalán és a Hanság peremén egykor besenyő határőr települések voltak

...a Nemzeti Park Igazgatóság központja a Kócsagvár a hajdani sarródi halászkikötő és rév helyén épült

...Magyarországon minden kétéltű és hüllő védett!

Feljegyzéseim:

Liebe Leser!

Wir empfehlen allen Besuchern unser Aufgabenheft zum Lehrpfad „Salzaster“. Die Beobachtungen und Erlebnisse, die im Freien gesammelt wurden helfen bei der Lösung der Aufgaben.

Unser Lehrpfad verläuft am Rand von Fertőújlak (ehemals Mekszikópuszta), entlang der streng geschützten Nationalparkgebiete. Eine seiner beiden Ausgangspunkte befindet sich an der Kreuzung vom Einserskanal und vom Güterweg nach Fertőújlak, beim Schild am Parkplatz (Schild 1); der andere beim Schild vor dem Ökopädagogikzentrum Csapody István (Schild 10).

Die einzelnen Aufgaben basieren auf den Texten, die Sie während der Tour, auf den Schildern finden. Um die Arbeit ein bisschen zu erschweren, finden Sie auch solche Aufgaben im Heft, zu deren Lösung es nicht genügt, den Inhalt der Schilder zu kennen, sondern eher die selbst gesammelten Beobachtungen, Erfahrungen zu nutzen.

Wenn Sie bis jetzt nur das Heft gelesen, uns aber noch nicht besucht haben, hoffen wir, dass die kurze Beschreibung und die Aufgaben Ihr Interesse wecken, den Lehrpfad zu erkunden.

Vorstellung des Lehrpfads

Der Lehrpfad Salzaster stellt die reiche Flora und Fauna des riesigen Schilfgürtels des Neusiedler Sees dar, der an Stelle des einstigen Niedermoores entstandene Wiesen und der temporär überfluteten Gebiete, sowie die natürliche und kulturelle Vielfalt der Region Neusiedler See mit Hilfe bunter Informationsschilder vor.

Am Süd- und Ostufer von Europas westlichst gelegenen salzhaltigen Steppensee erstrecken sich Steppenlandschaften. Auf den Böden, immer wieder überflutet von diesem Salzwasser, dominieren spezialisierte Halophyten die Vegetation der Salzsteppen. Zu den charakteristischsten Arten gehören Queller, Salz-Wermut, Strand-Wegerich und die bereits im Hochsommer blühende Pannonische Salzaster. Außerdem kommen auch Seltenheiten wie das Kleine Knabenkraut, das Lockerblütige Knabenkraut oder der ebenfalls zu den Orchideen gehörende Große Spinnen-Ragwurz vor. Ein Schild befasst sich mit den alten ungarischen Haustierrassen: dem Ungarischen Graurind, dem Wasserbüffel und dem Zackelschaf, die durch ihre Beweidung einen wichtigen Beitrag zum Naturschutz-Management der Wiesen leisten.

Ein Schild präsentiert die Naturschutzaspekte des Ziesels, das mit seinen

---

unterirdischen Tunneln die trockenen Wiesen durchgräbt, sowie der Arbeiten, die seinem Schutz dienen.

Die aufregendste Sehenswürdigkeit der Schutzgebiete ist zweifellos die Vogelwelt der Salzlacken. Von den Brutvögeln und Gästen des als „Transitstation“ der Zugvögel geltenden Neusiedler Sees und der um ihn gelegenen seichten Lacken kommen hier in großer Zahl Silberreiher, Graureiher, Graugans, Kolbenente, Großer Brachvogel, Säbelschnäbler und noch viele andere Limikolen vor. Wegen der Menge der Vögel und der Artenvielfalt können die Aussichtstürme entlang des Lehrpfads dem Besucher von besonders großem Nutzen sein.

Von den rätselhaften Bewohnern des mehrere Tausend Hektar fassenden Schilfgürtels des Neusiedler Sees können Sie auch Näheres an den Schildern erfahren, ebenso wie über die Fische der offenen Gewässer und der Kanäle.

Beim Begehen des Lehrpfads können Sie noch weitere interessante Beschreibungen und Informationen, unter anderen über die Wirbellosenfauna und Amphibien des Neusiedler Sees lesen.

Die Länge des Lehrpfads beträgt 4 km. Entlang der Strecke liefern insgesamt 10 Infoschilder und weitere Schilder nützliche Informationen in Form von Texten und bunten Bildern.

Da der Lehrpfad am Rand des streng geschützten Gebietes entlangführt, bitten wir Sie, den Pfad nicht zu verlassen, und sich an die Regeln bezüglich der Schutzgebiete und des Aufenthaltes in der Natur im Allgemeinen zu halten!

Wir wünschen Ihnen eine erlebnisreiche Wanderung!

Die Aufgabenlösungen finden Sie auf der Webseite der Nationalparkdirektion Fertő-Hanság, unter den Adressen www.ferto-hansag.hu oder <http://fhnp.nemzetipark.gov.hu>.

Dear Visitor!

We recommend our exercise book „Sea Aster Nature Trail” to every kind visitor. The experiences gathered in the field help to solve the exercises in the booklet. Our nature trail lies on the edge of the settlement Fertőújlak (once called Mekszikópuszta), along the strictly protected sites of the national park. From its two starting points the one lies at the meeting point of the Hanság-channel and the road to Fertőújlak, at the board situated at the parking place (board nr. 1); the other is marked by the board in front of the Nature School and Visitor Centre Csapody István (board nr. 10).

The exercises in the booklet are based upon the texts that you can read during your tour on the boards. To make the work a bit more difficult, there are also exercises in the booklet that require a bit more than the knowledge of the materials on the boards rather your own experiences and observations.

If you only received the booklet but haven't been in the national park yet, we hope that this short description and the exercises raise your interest and visiting us you can personally experience the trip along our nature trail.

Introduction of the nature trail

The „Sea Aster Nature Trail” introduces the rich flora and fauna of the great reed-belt of Lake Fertő, of the grassland left on the place of the ancient marshes and of the temporarily flooded areas; as well as the natural and cultural variety of the Fertő region with the help of colourful information boards.

On the shores of the westernmost saline lake of Europe there lie steppe habitats. On the soils flooded regularly with saline water the vegetation of the saline grassland is made up of special halophyte plants. Most characteristic species are the Glasswort, the Sea Wormwood, the Sea Plantain and the Sea Aster blossoming already in midsummer. Besides, we can encounter such rarities as the Green-winged Orchid, the Lax-flowered Orchid or the Early Spider Orchid.

A board on its own deals with the old Hungarian domestic animals: the Hungarian grey cattle, the water buffalo and the Racka Sheep that all play an important role in the conservation management of the meadows due to their grazing activity.

A board describes the conservation aspects of the Suslik whose underground holes make up a complete network in the soil and the efforts required to protect it.

Undoubtedly, the most exciting spectacle of the protected areas comprises the

---

bird fauna of the salt lakes. Among the breeding birds and guests of the Lake Fertő being a “transit station” of the migrating birds and the shallow lakes lying next to it the Great Egret, the Grey Heron, the Greylag Goose, the Red-crested Pochard, the Eurasian Curlew, the Avocet and several other shorebirds are present here in great numbers. Due to the quantity of the birds and the variety of the species the visitor can take great advantage of the watchtowers standing beside the nature trails.

You can also find information about the mysterious inhabitants of the several thousand hectares big reedy marsh of the Lake Fertő upon the boards of the study path as well as about the fish of the open waters and channels.

Walking along the nature trails you can read further interesting descriptions, information about the invertebrate fauna or the amphibians of the Lake Fertő, among others.

The length of the trail is 4 km. Along the route there are altogether 10 information boards and further description boards providing useful information in the form of texts and colourful pictures.

Because the route of the nature trail goes next to the strictly protected area, we bid you not to step off the appointed road and to comply the rules that apply to the protected sites and generally to the presence in nature.

We wish you an adventurous tour!

The solutions to the exercises can be found on the homepage of the Fertő-Hanság National Park Directorate,

www.ferto-hansag.hu or <http://fhnp.nemzetipark.gov.hu>.

A tanösvénytáblák (1-10) elhelyezkedése a területen